

Deiliskráning á Flateyri

Ragnar Edvardsson

Fornleifastofnun Íslands
FS082-99051

Reykjavík 1999

Efnisyfirlit

Inngangur.....	1
Fornleifaskráning á Vestfjörðum.....	2
Fornleifar á Eyri í Önundarfirði.....	3
Fornleifaskrá.....	4
Fornleifar á Flateyrartanga.....	8
Niðurstöður.....	9
Heimildaskrá.....	10

Kortaskrá

Kort 1. Minjar á skipulagssvæðinu	11
--	-----------

Inngangur

Hér birtist skýrsla um deiliskráningu fornleifa á Flateyri sem gerð var dagana 11-12. febrúar 1999. Fornleifaskráning þessi var framkvæmd vegna deiliskipulags á ysta odda Flateyrartanga.

Fornleifaskráningu er skipt í þrennt, svæðisskráningu, aðalskráningu og deiliskráningu. Svæðisskráning er frumstig fornleifaskráningar og fellst í að afla upplýsinga og vísbendingar um minjastaði í heimildum. Svæðisskráning er yfirleitt gerð fyrir heilar sýslur eða héruð. Við aðalskráningu er farið á vettvang og minjastaðir skráðir, gerðir af þeim uppdrættir og kort. Einnig er rætt við heimildamenn sem geta oft gefið nánari upplýsingar um minjastaðina. Aðalskráning svarar til þeirra fornleifaskráningar sem skilgreind er í reglugerð með þjóðminjalögum. Aðalskráning er yfirleitt gerð fyrir heilt sveitarfélag í einu. Deiliskráning er nákvæmari skráning á minjum á afmörkuðum svæðum, t.d. deiliskipulagsreitum eða þar sem fram fer mat vegna umhverfisáhrifa framkvæmda. Beitt er sömu aðferðum og við aðalskráningu en reynt er að leggja mat á varðveislugildi minjanna og lagðar fram tillögur um úrlausnir við skipulagsgerð svo komast megi hjá tortímingu menningarverðmæta.

Árið 1990 tóku ný þjóðminjalög gildi og með þeim var stórt skref stigið í átt að verndun fornminja á Íslandi. Með þeim er gert skylt að skrá fornleifar á skipulagsskyldum svæðum áður en að gengið er frá skipulagi eða endurskoðun þess. Megin tilgangur laganna er að vernda menningarsögulegar minjar og eru þar með taldar fornleifar, sem eru skilgreindar sem hvers kyns leifar fornra mannvirkja og annara staðbundinna minja 100 ára og eldri. Allar fornleifar eru friðhelgar og er óheimilt að raska við þeim án leyfis fornleifanefndar. Engu máli skiptir hvort fornminjar eru sjáanlegar í yfirborði eða ekki. Ef fornminjar koma í ljós við jarðrask þarf að stöðva framkvæmdir og tilkynna það þjóðminjaverði og ef talið er að rannsaka þurfi fornleifar sem eru í hættu vegna framkvæmda skal sá sem fyrir þeim stendur bera kostnað af rannsóknunum. Mörg dæmi eru um verulegar tafir á framkvæmdum og aukningu kostnaðar, þegar fornleifar hafa komið í ljós við jarðrask og því er ráðlegt að ganga frá fullnaðarrannsókn á fornminjum á svæðinu áður en framkvæmdir hefjast.

Í þessari skýrslu er gerð grein fyrir niðurstöðum vettvangsathugana á Flateyrtanga en jafnframt fylgir svæðisskrá fornleifa fyrir jörðina Eyri en land það sem Flateyrbær stendur nú á var í landi Eyrar. Svæðisskráning er nauðsynlegur undanfari vettvangsvinnu og er skráin látin fylgja með til að gefa hugmynd um þær minjar sem eru í næsta nágrenni við skipulagssvæðið. Aðalskráning fornleifa hefur hinsvegar ekki enn farið fram á Flateyri

Fornleifaskráning á Vestfjörðum

Litlar eða engar fornleifarannsóknir hafa verið gerðar á Vestfjörðum síðustu áratugi, en nefna má rannsókn á bátakumli í Vatnsdal, Rauðasandshreppi, rannsókn á landnámsbæ á Hrafnseyri við Arnarfjörð og rannsókn á fornum sorphaugum og verbúðum við Gjögur.

Í gegnum tíðina hefur lítið farið fyrir fornleifaskráningu á Vestfjörðum en á síðustu árum hefur orðið aukning á vegna ýmissa framkvæmda. Má þar nefna, fornleifakönnun vegna snjóflóðavarnargarða á Flateyri¹ og tilvonandi byggðarkjarna í Holti í Önundarfirði.²

Frá árinu 1996 hefur Fornleifastofnun Íslands unnið að skipulegri fornleifaskráningu í Bolungarvík. Á þrem árum hefur verið skráðir u.þ.b. 300 minjastaðir á 20 jörðum. Einnig hefur stofnunin gert svæðisskráningu í Vesturbyggð en áður höfðu allmargir minjastaðir í Rauðasandshreppi verið skráðir af Þjóðminjasafni. Samhliða þessum verkefnum hefur stofnunin tekið að sér skráningu vegna framkvæmda. Þar má nefna skráningu fyrir vegagerðina í Ísafirði, úttekt á sorphaugum á Hólmavík ofl.

Ástæður þess að Vestfirðir hafa verið afskiptir í málefnum fornleifarannsókna og minjavörslu má eflaust rekja til þess að Þjóðminjasafn hefur hvorki haft fjármagn né mannafla til að fara út í verkefni eins og fornleifaskráningu. Þjóðminjasafnið hefur á Vestfjörðum eingöngu skráð þær minjar sem þegar eru friðlýstar.

Vestfirðir hafa nokkra sérstöðu hvað varðar skráningarmál en aðrir landshlutar. Á síðustu 100 árum hefur orðið gífurleg fólksfækkun þar og hafa stór svæði lagst algerlega í eyði. Ýmiss vandamál sem ekki eru til staðar annars staðar munu gera fornleifaskráningu erfiða og þá sérstaklega á norðanverðum Vestfjörðum. Á því svæði eru vegleysur miklar og ekki er hægt að nálgast marga staði nema frá hafi, lofti

¹ Ragnar Edvardsson, Fornleifakönnun vegna fyrirhugaðra snjóflóðavarnarvirkja á Flateyri, Rvk 1996

eða á hestbaki. Einnig fóru margar jarðir í eyði mjög snemma á þessari öld og því má reikna með að flestir ef ekki allir sem búið hafi á jörðunum séu látnir og því séu engar aðrar upplýsingar til nema þær sem finna má í heimildum. Þetta er mjög bagalegt og því er mjög brýnt að skráning á Vestfjörðum fari sem fyrst af stað svo að ekki glatist fleiri upplýsingar en þegar hafa glatast. Með þessum burtfluttu Vestfirðingum fellur saga Vestfjarða í gleysku og týnist hún glatast stór hluti sögu þjóðarinnar.

Fornleifar á Eyri í Önundarfirði

Kaupstaðurinn Flateyri stendur í landi sem áður tilheyrði jörðinni Eyri. Bæjarstæði Eyrar er fyrir ofan Flateyrina sjálfa vestan við snjóflóðavarnargarðinn.

Skipulagsreiturinn er á fremsta odda Flateyrartangans, allt svæðið sunnan við Túngötu. Á reitnum er iðnaðarhverfi og hafa þar ýmis fyrirtæki aðstöðu s.s. Básafell, Skeljungur, Esso, Trésmiðja Verksmiðja S.I.Péturssonar og fleiri. Uppfylling er við eyrina austanmegin, sem gerð var þegar höfnin var byggð. Sunnan og vestan á eyrinni hafa verið reistir varnargarðar og fyllt upp í kringum þá.

Búið hefur verið á Eyri frá upphafi landsbyggðar, en jarðarinnar er getið í Landnámabók. Þar er sagt að Önundur Víkingsson hafi numið Önundarfjörð og búið á Eyri.³ Í jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns frá 1710 er jörðin talin 24 hundruð að dýrleika. Verstaða var á Kálfeyri og á Hvannökrum.⁴ Jörðin er svo í byggð fram á þessa öld en í dag er engin búskapur á Eyri og á Flateyrarkaupstaður – nú Ísafjarðarbær - landið.

Ekki er vitað um að nein mannvirki tengd búskap á Eyri hafi verið á Flateyrartanga en líklegt er að bændur hafi fyrr á öldum notað hana fyrst og fremst til fjörubeitar. Svo virðist sem að engin hús hafi verið reist á þessu svæði fyrr en verslun hófst þar á 18. öld

Á 18. öld stofnuðu kaupmenn frá Þingeyri verslunarútibú á Flateyri. Snemma á 19. öld varð Flateyri löggiltur verslunarstaður og var öldin mikill uppgangstími á Flateyri. Seint á 19. öld hófust hvalveiðar frá Flateyri og var þar byggð hvalveiðistöð sem stóð fram til 1901.

² Ragnar Edvardsson, Fornleifaskráning, Holt í Önundarfirði, Rvk 1996.

³ Landnáma,

⁴ Jarðabók, VII,125-127

Verslunarhús var fyrst reist á Flateyri árið 1792 og á næstu árum risu ýmis hús í tengslum við verslunina. Á korti sem Friðrik Svendsen kaupmaður gerði árið 1844 sést eitt íbúðarhús og sjö önnur hús. Flest þessara húsa hafa nú verið rifin og eru horfin undir kaupstaðinn. Einugis eitt þessara húsa stóð á skipulagssvæðinu sunnan við Túngötu. Þetta hús stendur enn og er nefnt “Hvíta húsið”.

Fornleifaskrá

Hér fyrir neðan fylgir skrá um þær fornminjar í landi Eyrar sem heimildir hafa fundist um. Skráin byggir á skráningarkerfi Fornleifastofnunar, en þar hefur hver sýsla skammstafað heiti og hver jörð hefur númer. Þá er hverri fornleif gefið númer sem bætt er við sýslutákn og jarðarnúmer (dæmi: Ís-105:001). Ljóst er að þær upplýsingar sem í skránni eru munu verða endurskoðaðar þegar aðalskráning verður gerð.

Ís-105 Eyri

Jarðarinnar er getið í Landnámu. "Önundr Víkingsson, bróðir Þórðar í Alviðru, nam Önundarfjörð ok bjó á Eyri."⁵ Árið 1710 er jörðin talin 24 hundruð. Heimræði allt árið um kring. Þrjár hjáleigur eru taldar með jörðinni Backhús, Klofnjngar og Kálfhólar en eru í eyði 1710. Verstöð var í landi Eyrar. "Kálfeyri heitir við sjóinn niður frá Kálfhólum, þar er verstaða góð á vor frá sumarmálum og til Maríemessu..., og hafa hjer gengið flest 19 skip,..."⁶ Landamerkin milli Hvilftar og Eyrar miðuðust við Merkiðslæk og á Eyri land allt að hreppamörkum við Sauðanes.

Ís-105 001 bæjarhóll-bústaður

"Bæjargil heitir upp af Ytri-Bæjarhrygg. Eyrartún. er umhverfis tóftir Eyrarbæjar. Bæjarstæðið var upp í fjallshlíðinni norðanmegin við Flateyri.

Heimildir: Óskar Einarsson, *Aldarfar og Örnefni í Önundafirði*, Rvk 1951.

Ís-105: 002 Útihús

Heimildir: Danskt kort frá 1883

Ís-105:003 Útihús

Heimildir: Danskt kort frá 1883

⁵ Ísl. Sögur, I 109.

⁶ ÁM, VII, 126.

Ís-105: 004 Útihús

Heimildir: Danskt kort frá 1883

Ís-105: 005 Hlöðugil-Hlaða

"Hlöðugil er rétt utan við Gathamar" [ÓskarEinarsson, 77]

Heimildir: Óskar Einarsson, *Aldarfar og Örnefni í Önundafirði*, Rvk 1951.

Ís-105:006 Hlöðuteigar-Landamerki

"Hlöðugil er rétt utan við Gathamar en Hlöðuteigar er utan við það. Um Hlöðuteigana eru merki."

Heimildir: Óskar Einarsson, *Aldarfar og Örnefni í Önundafirði*, Rvk 1951.

Ís-105:007 Hvannakrar-verstöð

"Hvannakrar, slægjuland mjög grasgefið. Hvannakratún á Hvannökrum." "Hvannaakrar heitir örnefni út með sjónum fyrir utan Kálfeyri, og eru þar björg á milli, þar hefur áður að fornu verstaða verið og gengið fáein, 2 eður 3 skip, og galt hver maður, sem á skipunum reru, einn fiskafjórðung í vertoll. Lending var hjer stórgrýtt og brimsöm og því hefur þessi verstaða ekki brúkast í næstu 50 ár."

Heimildir: Árni Magnússon, Páll Vídalín, *Jarðabók V11*, Kaupmannahöfn 1940. Óskar Einarsson, *Aldarfar og Örnefni í Önundafirði*, Rvk 1951.

Ís-105:008 Kálfeyri-Verstöð

"Kálfeyri er gömul Veiðistöð" [Ó.E. 78] "Kálfeyri heitir við sjóinn niður frá Kálfhólum, þar er verstaða góð á vor frá sumarmálum og til Maríumessu, halda þá sveitarmenn almennilegaskipum sínum úr allri sveitinni fyrir innan Valþjófsdal, og hafa hjer gengið flest 19 skip, oft færri, í vor gengu þar 16."

Heimildir: Óskar Einarsson, *Aldarfar og Örnefni í Önundafirði*, Rvk 1951. Árni Magnússon, Páll Vídalín, *Jarðabók, VII*, Kaupmannahöfn 1940.

Ís-105:009 Búðanes-sjóbúð

"Búðanes er rétt utan til við Kálfeyri."

Heimildir: Óskar Einarsson, *Aldarfar og Örnefni í Önundafirði*, Rvk 1951.

Ís-105:010 Kálfhólar-Bústaður

"Kálfeyrarhólar eru upp á bökkunum. Þeir hétu áður Kálfhólar, og var þar býli einhvern tíma í fyrndinni." "Kálfhólar heitir og eitt örnefni út lengra með sjónum, sem sagt er að í yrndinni hafi byggð verið, og sjást hjer enn byggínga merki af tóftarústum."

Heimildir: Óskar Einarsson, *Aldarfar og Örnefni í Önundafirði*, Rvk 1951. Árni Magnússon, Páll Vídalín, *Jarðabók, VII*, Kaupmannahöfn 1940.

Ís-105:011 Selhólar-sel

"Faxavellir ná frá Kálfá og inn að Selhólum, en Selhólar eru innan við Klofningsá. Þar sést móta fyrir gömlum tófum."

Heimildir: Óskar Einarsson, *Aldarfar og Örnefni í Önundafirði*, Rvk 1951.

Ís-105:012 Seljanef-sel

"Seljanef er áframhald af upsunum frá Kálfeyrardal inn undir Klofningdal, litlir grasbalar, klettanef og giljadrög."

Heimildir: Óskar Einarsson, *Aldarfar og Örnefni í Önundafirði*, Rvk 1951.

Ís-105:013 Klofningsheiði-Leið

"Klofningsheiði heitir fjallvegurinn upp úr Klofningsdal milli Önundarfjarðar og Sógandafjarðar."

Heimildir: Óskar Einarsson, *Aldarfar og Örnefni í Önundafirði*, Rvk 1951.

Ís-105:014 Skipaklettur-lending

"Skipaklettur nær fram í sjó. Hann er undan túnfætinum og Örnefni í Önundarfirði á Eyri utanverðum. Utan við hann var lending frá Eyri."

Heimildir: Óskar Einarsson, *Aldarfar og Örnefni í Önundafirði*, Rvk 1951.

Ís-105:015 Eyrarveita-Áveita

"Fjósbakkar nefnast bakkarnir fyrir ofan og. Flateyrina. Þeir ná milli bóta og kallast öðru nafni. Melagötur. Eyrarveita, þar í bökkunum, nú ræktuð af þeim Bjarna Sigurðssyni og Sveini Sveinssyni."

Heimildir: Óskar Einarsson, *Aldarfar og Örnefni í Önundafirði*, Rvk 1951.

Ís-105:016 Fjósbakkar-Fjós

"Fjósbakkar nefnast bakkarnir fyrir ofan Flateyrina. Þeir ná milli bótaog kallast öðru nafni Melagötur. Eyrarveita, þar í bökkunum, nú ræktuð af þeim Bjarna Sigurðssyni og Sveini Sveinssyni."

Heimildir: Óskar Einarsson, *Aldarfar og Örnefni í Önundafirði*, Rvk 1951.

Ís-105:017 Goðahóll-óþekkt

"Goðahóll, hár hóll niður á Flateyri við Eyrarbót." 1880: "[Hóllinn er ofarlega á eyrinni, uppblástur í kring. Sveinbjörn Magnússon mældi:] Þar sem [hóllinn] er hæstur eða austan til, mótur fyrir rústum, með því að steinar standa sumsstaðar upp úr jarðvegi hólans, að líkindum úr gamalli hleðslu, sem, eftir því sem næst verður komizt, mun hafa verið hringmynduð, enn innan er eins og að heldr dragi til lautar í hólinn. Mál Sveinbjarnar á hólum varð þannig: Lengd hólans upp að hleðslunni um 50 fet, hliðar hólans upp á hrygginn 24 fet; hin hringmyndaða tótt, er mótur fyrir, nálægt 30 fetum að þvermáli, enn hann álfir, að um 2/5 partar af tóttarbrotnu muni brotnir upp, því að þetta vanti á þvermálið til þess að tóttin hefði verið kringlótt, og enn meira, ef hún hefði átt að vera sporöskjumynduð. Bæði brimbárið fjörugrjót og fjallagrjót liggja hér og hvar, og hefir fallið ofan eftir hliðum hólans eða þaðan sem tóttin var, og ber það vott um, að húsið á hólum eigi hafi verið alllítið."

Heimildir: Óskar Einarsson, *Aldarfar og Örnefni í Önundafirði*, Rvk 1951; Árni Thorsteinsson: "Goðahóll" Árbók hins íslenska fornleifafélags 1880 og 1881, s. 114.

Ís-105:018 Litla-Býli-Bústaður

"Fyrir innan Merarhvatn er Eyrarhryggur eða Eyrarleiti, og er það upp af Litla-Býli, en það er íbúðarhús Guðrúnar Torfadóttur (Síðar flutt)"

Heimildir: Óskar Einarsson, *Aldarfar og Örnefni í Önundafirði*, Rvk 1951.

Ís-105:019 Bakkhús-Býli

"Sólbakki, íbúðarhús, þar sem Bakkhús voru,... " "Bakkhús heitir eitt örnefni hjer í landinu inn frá bænum. Þar ætla menn að í fyrndinni hafi bygð verið, og sjást þess nokkur merki af tóftarústum. Ekki má hjer bygð setja fyrir tústæðis og heyskaparleysi."

Heimildir: Óskar Einarsson, *Aldarfar og Örnefni í Önundafirði*, Rvk 1951. Árni Magnússon, Páll Vídalín, Jarðabók, VII, Kaupmannahöfn 1940.

Ís-105:020 Sólvellir-Bústaður

"Sólvellir, hús Hjörleifs Guðmundssonar innan við Eyrargil."

Heimildir: Óskar Einarsson, *Aldarfar og Örnefni í Önundafirði*, Rvk 1951.

Ís-105:021 Norska húsið-Bústaður

"...,að árið 1792 hafi verzlunin á Þingeyri látið reisa íbúðar-og verzlunarhús á Flateyri og hafið þar verslun. Þetta hús var nefnt Norska húsið."

Heimildir: Óskar Einarsson, *Aldarfar og Örnefni í Önundafirði*, Rvk 1951.

Ís-105:022 Bústaður

"Fyrsta verk Svendsens var að láta reisa nýtt hús fyrir sig. Það hús var vandað að efni og smíði, einlyft með háu risi, eins og þá gerðist, og múrað í binding.... Eftir lát Svendsens keypti Torfi skipstjóri Halldórsson húsið. Þá hlaut það nafnið Torfahús. Því miður hefur því enginn sómi verið sýndur, og eru nú harla litla leyfar hins forna húss í veggjum þess sem nú heitir Torfahús."

Heimildir: Óskar Einarsson, *Aldarfar og Örnefni í Önundafirði*, Rvk 1951.

Ís-105:023 Skans-óþekkt

"Allmörgum árum síðar er talið, að hann hafi látið reisa svonefndan "skans" norðan við það. Var það pallur eða svalir í veggjahæð og með flaggstöng, hlaðinn úr köntuðu grjóti,... Má enn sjá steina þessa í vegbrúninni."

Heimildir: Óskar Einarsson, *Aldarfar og Örnefni í Önundafirði*, Rvk 1951.

Ís-105.024 Verslunarhús

"Litlu síðar lét Hjálmar reisa verzlunarhús á lóð þessari. Stendur það óbreytt enn og er nú sölubúð Kaupfélagsins."

Heimildir: Óskar Einarsson, *Aldarfar og Örnefni í Önundafirði*, Rvk 1951.

Ís-105:025 Hvítapakkhús-Skemma

"Þá lét hann og reisa pakkhús (Hvítapakkhúsið)."

Heimildir: Óskar Einarsson, *Aldarfar og Örnefni í Önundafirði*, Rvk 1951.

Ís-105:026 Hvalveiðistöð

"Snemma vors árið 1889 kom Ellefsen hvalveiðimaður til Flateyrar á skipum sínum. Hann hafði með efni í hvalveiðistöð, sem smíðir hans og verkamenn settu upp á skömmum tíma."

Heimildir: Óskar Einarsson, *Aldarfar og Örnefni í Önundafirði*, Rvk 1951.

Ís-105:027 Leið

"Eitt það fyrsta, sem Ellefsen lét gera til almenningaheilla, var að láta leggja upphleyptan veg inn ströndina inn að Hvilft."

Heimildir: Óskar Einarsson, *Aldarfar og Örnefni í Önundafirði*, Rvk 1951.

Ís-105:28 Hús

Heimildir: Kort Friðriks kaupmanns Svendsens frá 28. sept. 1844 Isl.Journ. 21, nr. 1555

Ís-105:029 Hús

Heimildir: Kort Friðriks kaupmanns Svendsens frá 28. sept. 1844 Isl.Journ. 21, nr. 1555

Ís-105:030 Hús

Heimildir: Kort Friðriks kaupmanns Svendsens frá 28. sept. 1844 Isl.Journ. 21, nr. 1555

Ís-105:031 Hús

Heimildir: Kort Friðriks kaupmanns Svendsens frá 28. sept. 1844 Isl.Journ. 21, nr. 1555

Ís-105:032 Hús

Heimildir: Kort Friðriks kaupmanns Svendsens frá 28. sept. 1844 Isl.Journ. 21, nr. 1555

Ís-105:033 Hús

Heimildir: Kort Friðriks kaupmanns Svendsens frá 28. sept. 1844 Isl.Journ. 21, nr. 1555

Ís-105:034 Hús

Heimildir: Kort Friðriks kaupmanns Svendsens frá 28. sept. 1844 Isl.Journ. 21, nr. 1555

Ís-105:035 Klofningar-Býli

"Klofningar heitir fornt eyðiból hjer í landinu, þar sem nú stendur Hvilftarsel út með sjónum, langt fyrir utan Eyrarbæ. Þar sjást ljós byggingamerki af tófta og girðingaleifum. Ekki má hjer byggja fyrir vatnsbrest og heyskaparleysi, þó að túnstæði sje nokkurt."

Heimildir: Árni Magnússon, Páll Vídalín, *Jarðabók V11*, Kaupmannahöfn 1940.

Fornleifar á Flateyrartanga

Við heimildakönnun fundust vísbendingar um 35 minjastaði í landi Eyrar. Samkvæmt þessum heimildum er aðeins einn þessara staða á skipulagssvæðinu.

Farðið var á staðinn í byrjun febrúar og þrátt fyrir að snjór lægi yfir stærstum hluta bæjarins var minni snjór niðri á tanganum og yst á honum, á skipulagsreitnum var lítill sem enginn snjór. Rætt var við staðkunnuga en þeir gátu litlu bætt við þá mynd sem heimildakönnun gaf af menningarminjum á svæðinu.

Á skipulagssvæðinu hefur miklu verið raskað í gegnum tíðina vegna ýmissa framkvæmda og atvinnustarfsemi. Við hafnargerð var fyllt upp í eystri hluta tangans. Varnargarðar voru hlaðnir á syðri odda tangans og á allri vestri hlið hans.

Sunnan við Básafell stendur lítil skemma sem kölluð er “Hvíta húsið”. Þetta hús tilheyrði verslun fyrr á þessari öld og er að öllum líkindum sama hús eða byggt á sama stað og 105:031 í fornleifaskránni. 1844 stóð það hús eitt og sé yst á tanganum og voru þá malir, þar sem fiskur var þurrkaður, sunnan við það, en autt svæði norðan við, milli þess og annara húsa sem tilheyrðu verslunarstaðnum. Samkvæmt skipulagstillögu á að færa þetta hús norður fyrir Túngötuna.

Ráða má af tiltækum heimildum að engar landbúnaðarminjar hafi verið á Flateyrtanga. Verslunarhús og önnur mannvirki tengd verslun og útgerð, sem risu á tanganum á 18. og 19. öld, stóðu norðan við svæði það sem nú er verið að gera skipulag fyrir. Yst á tanganum voru fiskreitir en ekki er vitað um önnur mannvirki þar en áður nefnt Hvítahús.

Niðurstöður

Á skipulagsreit yst á Flateyrtanga er ekki vitað um aðrar fornleifar en s.k. Hvítahús sem þar hefur staðið síðan á 19. öld. Engar aðrar minjar fundust við vettvangskönnun og eru litlar líkur á að fleiri séu á þessu svæði þar sem elsti byggðarkjarninn var fyrir norðan skipulagssvæðið. Ekki er hinsvegar hægt að útiloka að fornleifar leynist undir sverði á stað sem þessum, þar sem umsvif hafa verið töluverð á svæðinu undanfarnar tvær aldir, og verður því ávalt að fara með gát við allar framkvæmdir.

Heimildaskrá

Árni Magnússon, Páll Vídalín: *Jarðabók*, VII bindi, Kaupmannahöfn 1940.

Árni Thorsteinsson: “Goðahóll” *Árbók hins íslenska fornleifafélags 1880 og 1881*.

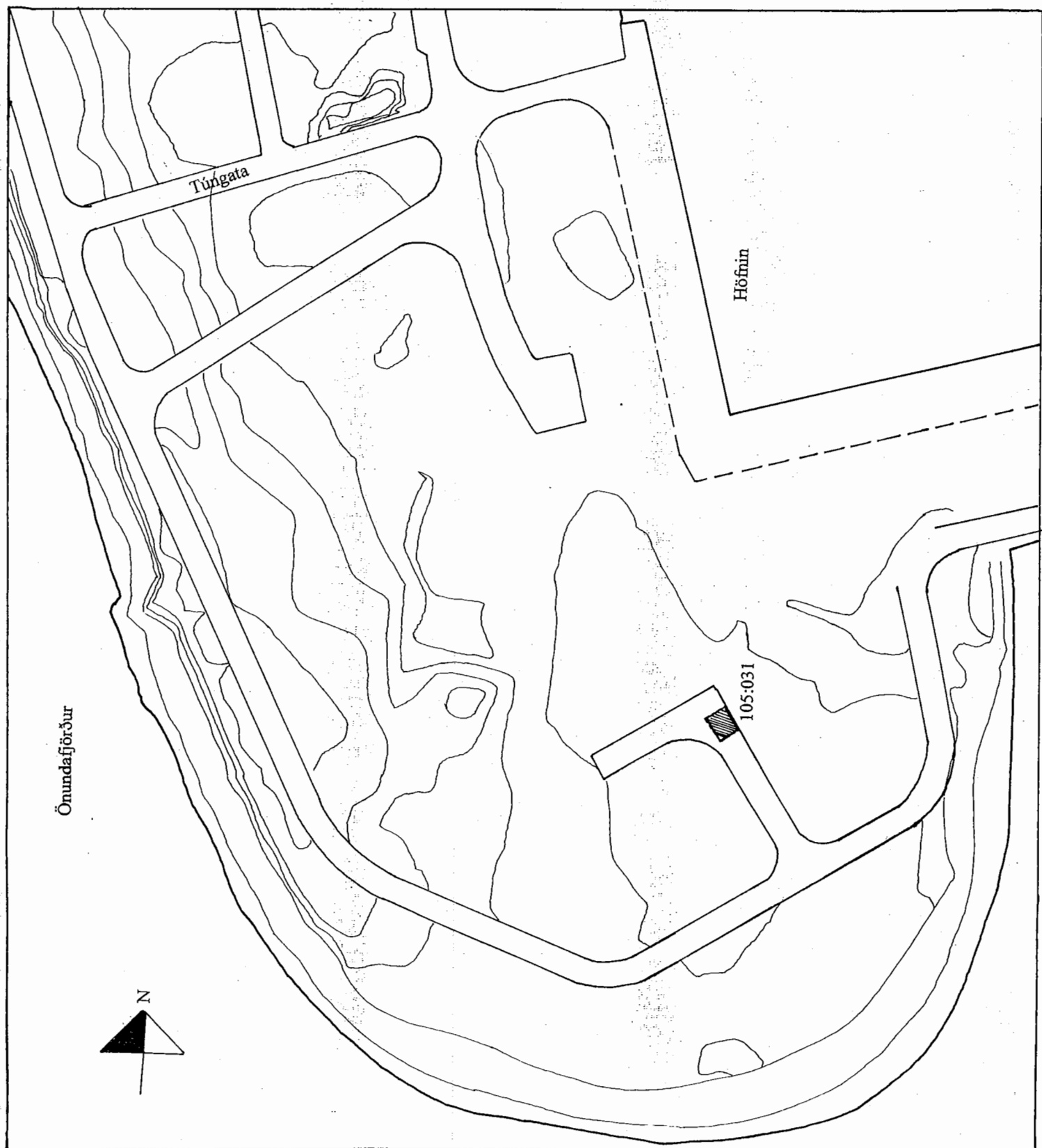
Íslendinga sögur, fyrsta bindi, Reykjavík 1953.

J. Johnsen: *Jarðatal á Íslandi*, Kaupmannahöfn 1847.

Óskar Einarsson: *Aldarfar og Örnefni í Öfundarfirði*, Reykjavík 1951.

Ragnar Edvardsson: *Fornleifaskráning, Holt í Öfundarfirði*, (Rannsóknaskýrslur Fornleifadeildar IV, 1996) Reykjavík 1996.

Ragnar Edvardsson: *Fornleifakönnun vegna fyrirhugaðra snjóflóðavarnarvirkja á Flateyri*, (Rannsóknaskýrslur Fornleifadeildar VIII, 1996), Reykjavík 1996.

Kort. 1. Minjar á skipulagssvæðinu.